

dr hab. Anna Adamus-Matuszyńska, prof. UE Katowice
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Recenzja pracy doktorskiej pt.:
„Wpływ szkół ekonomicznych na politykę gospodarczą USA na przykładzie
Nixonomiki i Reaganomiki”
przygotowanej przez mgr Macieja Jana Kietlińskiego
pod kierunkiem dr hab. Kazimierza Kloca

1. Wstępne informacje o recenzowanej pracy doktorskiej

Przedstawiona do recenzji rozprawa jest opracowaniem liczącym 227 stron. Sam wywód autora zamieszczony jest na 215 stronach, pozostałe strony zajmuje spis treści oraz obszerna bibliografia zawierająca 222 pozycje, w tym publikacje książkowe, artykuły naukowe, publicystyczne oraz innego rodzaju materiały dziennikarskie.

Celem recenzowanej rozprawy doktorskiej było zbadanie wpływu teorii Milтона Friedmanna oraz dwóch szkół ekonomicznych – monetaryzmu i keynesizmu - na decyzje dwóch prezydentów Stanów Zjednoczonych Ameryki – Richarda Nixona i Ronalda Reagana, jak również na gospodarkę tego państwa w okresie kadencji tych prezydentów.

Praca doktorska jest próbą zweryfikowania hipotezy badawczej, która przyjmuje, że istotnym czynnikiem decydującym o wykorzystaniu rozwiązań ekonomicznych proponowanych przez szkoły jest sytuacja gospodarcza państwa. Szerzej można wnioskować, że autor podejmuje trud udowodnienia implicite przyjętej tezy, że szkoły ekonomiczne i rozwiązania jakie one proponują mają znaczenie w budowaniu programów gospodarczych polityków, jednak ich efektywność zależy to od konkretnej sytuacji społeczno-ekonomicznej i politycznej. Jest więc omawiana praca doktorska rozprawą poszukującą związków polityki i nauk ekonomicznych na przykładzie wybranych kadencji prezydenckich oraz szkół ekonomicznych, których wpływy na politykę, a w konsekwencji na gospodarkę, były znaczące. Autor weryfikuje postawione hipotezy (główną i pomocniczą) poprzez przegląd i analizę literatury zarówno naukowej, jak i publicystycznej oraz dwa studia przypadków: prezydentury Richarda Nixona i Ronalda Reagana.

2. Konstrukcja i struktura rozprawy

Zasadniczą część pracy tworzą cztery rozdziały, poprzedzone wstępem oraz zakończone podsumowaniem i wnioskami. Pierwszy rozdział to szczegółowe zaprezentowanie postaci Milтона Friedmana, który jest uznawany za twórcę monetaryzmu. Rozdział drugi charakteryzuje monetaryzm jako szkołę myśli ekonomicznej, po czym szczegółowo omawia założenia polityki gospodarczej sformułowane przez Friedmana. Rozdział trzeci poświęcony jest polityce gospodarczej prowadzonej przez Richarda Nixona. Ostatni – czwarty to analiza roli i znaczenia koncepcji monetaryzmu Friedmana w budowaniu i realizowaniu polityki gospodarczej przez kandydatów na prezydenta USA, by w konsekwencji omówić także jego znaczenie dla polityki samego Reagana. Pracę kończą wnioski udowadniające prawdziwość postawionej hipotezy głównej.

Analizując strukturę pracy oceniam, że wywód skonstruowany jest poprawnie i logicznie uporządkowany. Czytelnik bez trudu podąża za rozważaniami autora, które mają charakter spójny i systematyczny.

3. Ocena zawartości merytorycznej rozprawy

Ocena merytorycznej zawartości rozprawy to najważniejszy element recenzji. Chcę podkreślić, że koncentruję się przede wszystkim na niedociągnięciach, aby wyjaśnić swoje stanowisko, a jedynie pokrótce wskażę silne strony dysertacji oraz zaprezentowanych badań i dociekań.

Przedstawiona do recenzji dysertacja jest jasnym i zrozumiałym wywodem monetaryzmu, poglądów i teorii Milтона Friedmana oraz wpływu tych poglądów na politykę gospodarczą dwóch amerykańskich prezydentów – Richarda Nixona oraz Ronalda Reagana. Z punktu widzenia historii myśli ekonomicznej, taki klarowny opis zarówno myśli Friedmana, jak i analiza jego poglądów, tak w naukach ekonomicznych, jak i praktyce politycznej mają znaczenie porządkujące. Jej istotną zaletą jest komunikatywny język wywodu. W sposób przejrzysty i zrozumiały zaprezentowane są założenia monetaryzmu oraz ilościowej teorii pieniądza. Ten fragment pracy wart jest, ze względu na swoją jasność argumentacji, opublikować w podręczniku dla studentów, którzy muszą poznać i zrozumieć teorię pieniądza.

Wartością pracy jest także prezentacja omawianych zagadnień w sposób historycznie uporządkowany oraz koncentracja na faktach, które miały miejsce w trakcie trwania obu omawianych kadencji prezydenckich i odgrywały znaczenie, zarówno w rozwoju szkół, jak również w pewnej ewolucji polityki gospodarczej USA. Takie faktograficzne omówienie ułatwia także umocowanie wpływu poglądów Friedmana na politykę państwa.

Istotnym walorem pracy jest jej wartość opisowa. Dokładnie omówiony życiorys Friedmana pokazuje drogę dochodzenia do poglądów i teorii ekonomisty. Autor w pewnym sensie podąża wyznaczoną przez Friedmana ścieżką, gdyż praca w niewielkim stopniu korzysta ze statystyki czy matematyki, co jest zgodne z założeniami amerykańskiego badacza krytykującego przerost wartości liczbowych w omawianiu procesów ekonomicznych. Jednocześnie koncentruje się na faktach, które w tym przypadku są danymi empirycznymi. W podsumowaniu bogatego naukowego życiorysu Friedmana brakuje podsumowania dotyczącego wpływu tej myśli nie tylko na politykę dwóch prezydentów, ale także na gospodarkę USA i gospodarkę światową. Uważam, że wpływ tych poglądów na zarówno politykę, jak i gospodarkę, jest silny także dzisiaj, wiele lat po śmierci autora, a jego teorie są do dzisiaj aktywnie dyskutowane i krytykowane. Dlatego pewne podsumowanie tego znaczenia byłoby wartością dodaną dysertacji doktorskiej.

Zaprezentuję poniżej swoje uwagi krytyczne i wątpliwości wynikające z mojej wiedzy i doświadczenia. Pierwsza uwaga dotyczy tytułu dysertacji. Otóż jednoznacznie sugeruje, że badane zagadnienie dotyczy szkół ekonomicznych. Zwracam uwagę, że zarówno w przypadku keynesizmu, jak i monetaryzmu, które w pracy traktowane są jako szkoły ekonomiczne (moim zdaniem słusznie), brak jest udowodnienia, że są one owymi szkołami. Nie wchodząc w debatę jakiej myśli i idee tworzą szkołę, pozwalam sobie jedynie odnieść do stwierdzeń polskiego filozofa – Zbysława Muszyńskiego, który uważa, że szkołę naukową (tu oczywiście przyjmuję, że ekonomia jest nauką) charakteryzuje siedem czynników: (1) relacja mistrz-uczeń, (2) pewna ciągłość (3) związek z miejscem (4) świadomość jedności i odrębności członków (5) członkowie dzielą wspólne założenia teoretyczne, (6) metodologiczne, jak i (7) światopoglądowe¹. Jestem przekonana, że w przypadku obu omawianych szkół wszystkie wymienione elementy występują, jednak autor, choć sugeruje, że nie tyle omawia poglądy Keynesa i Friedmana, a raczej szkoły, które zbudowali, nie w pełni odniósł się w swych wywodach właśnie do powstania i rozwoju szkół ekonomicznych. Co więcej, zderzenie keynesizmu i monetaryzmu jest nadal współcześnie stosunkowo intensywne na poziomie zarówno teorii ekonomii, jak i polityki, dlatego nieco bardziej pogłębiona analiza wpływu tych szkół nie tylko na decyzje prezydentów, ale także szerzej na gospodarkę USA, byłaby wartościowym, analitycznym uzupełnieniem dysertacji. Członkowie owych szkół nadal toczą debatę, dlatego odczuwam brak odniesienia się w pracy doktorskiej do sporu pomiędzy tymi szkołami w praktyce amerykańskiej polityki. Podobnie brakuje mi także odniesień do Szkoły

---

¹ Z. Muszyński (1995), *Siedem cech głównych szkoły naukowej*, „Filozofia Nauki”, nr. 1 – 2, s. 63 – 67.

Chicagowskiej, którą bohater dysertacji swoimi teoriami zdominował, ale która miała także istotny wpływ nie tylko na rozwój ekonomii jako nauki, ale także na politykę gospodarczą. Odnoszę wrażenie, że autor implicite zakłada, że pisząc o Friedmanie pisze jednocześnie o Szkole Chicagowskiej.

Uważam, że tak ważne zagadnienie jak wpływ szkół ekonomicznych na politykę gospodarczą państwa powinien być nieco bardziej szczegółowo przeanalizowany. To znaczy, bardzo doceniam przejrzysty opis zarówno teorii, jak i polityki prezydentów, jednak brakuje mi analizy monetaryzmu, np. rozwoju tej myśli na przestrzeni lat dzielących omawiane prezydentury, czyli ewolucji tego podejścia lub analizy kanonów, aksjomatów czy paradygmatów dwóch omawianych szkół – monetaryzmu i keynesizmu.

Warto także zwrócić uwagę na kilka zagadnień związanych z teorią ekonomii, które były ważne dla samego Friedmana, a w omawianej dysertacji nie znalazły moim zdaniem należytego miejsca. Są to przede wszystkim kwestie metodologiczne, które miały mniejsze znaczenie dla Noblisty, ale na pewno miały znaczenie dla wykorzystania ich w polityce gospodarczej USA. Na przykład kwestia realizmu czy instrumentalizmu teorii ekonomii, a w szczególności monetaryzmu. Friedman uważał, że mniej ważne są realistyczne założenia, niż możliwości wyjaśniające danej teorii ekonomii. Odczuwam brak omówienia w dysertacji znaczenia takiego założenia dla polityki amerykańskiej.

Inną kwestią, której brakuje w recenzowanej pracy, jest nieobecność przeglądu prac polskich badaczy zarówno teorii ekonomii, jak i samego monetaryzmu czy znaczenia Friedmana dla polityki gospodarczej. W polskiej literaturze omawiane zagadnienia były podejmowane na przykład przez Marka Belkę (jest kilka odniesień do prac tego ekonomisty, ale bez szczegółowego odniesienia do wywodów na ten temat), Wojciecha Bieńkowskiego czy Łukasza Hardta. Faktem jest, że liczba polskich publikacji poświęconych wpływowi szkół ekonomicznych na politykę gospodarczą nie jest liczna, jednak biorąc pod uwagę wpływ monetaryzmu na polską transformację w latach 90, warto było bardziej szczegółowo dokonać przeglądu wypowiedzi polskich ekonomistów, a także publicystów, dotyczących tej problematyki. Autor powołuje się na Belkę, Ptaka, czy innych polskich badaczy zagadnienia, ale raczej w formie odnośników do przywoływanych faktów czy konkretnych wniosków, a nie w formie krytycznej analizy ich interpretacji.

Doktorant poprzez analizę treści prac, zarówno samego Friedmana, jak i lektur poświęconych omawianemu zagadnieniu, chce znaleźć korelację pomiędzy decyzjami politycznymi a sytuacją gospodarczą USA w badanym okresie. Mam tutaj wątpliwość czy termin 'korelacja' jest w tego rodzaju analizie właściwy. Moim zdaniem autor poszukiwał

związku przyczynowo-skutkowego zachodzącego pomiędzy konkretną sytuacją gospodarczą a decyzjami politycznymi podejmowanymi pod wpływem szkół ekonomicznych. Uważam, że korelacja jest terminem statystycznym, który pokazuje w wartościach liczbowych współzależność pomiędzy dwoma zjawiskami, podczas gdy autor analizując treść teorii, poglądów, analiz politycznoekonomicznych poszukiwał ich wpływu na politykę konkretnych prezydentów. Być może formą bardziej przyjazną wskazaniu 'korelacji' byłoby dokonanie porównania założeń monetaryzmu Friedmana z programem gospodarczym prezydentów Nixona i Reagana.

Kolejnym elementem, którego odczuwam brak w omawianej dysertacji jest charakterystyka sytuacji polityczno-ekonomicznej w Stanach Zjednoczonych od momentu zakończenia drugiej wojny światowej do czasów kadencji Nixona, a potem także Reagana. Hipoteza główna, która zakłada, że sytuacja ekonomiczna państwa jest czynnikiem determinującym rozwiązania gospodarcze realizowane przez polityków, wymaga w procesie jej weryfikacji bardziej szczegółowego omówienia owej sytuacji, która jest w przypadku tak sformułowanej hipotezy zmienną niezależną.

Rozdział drugi to omówienie głównej teorii będącej przedmiotem dysertacji, czyli monetaryzmu i jego znaczenia dla polityki gospodarczej. Część ta ma także charakter opisowy, autor szczegółowo prezentuje założenia stanowiska Friedmana, jak również pokazuje jego rozwój w czasie. W tej części pracy budzi moje mnie wątpliwości użyta w dysertacji terminologia. Otóż autor zamiennie stosuje dwa fundamentalne terminy: metodologia i metoda badawcza. Tytuł jednego z podrozdziałów to „Metoda badawcza”, ale w jego treści mowa (i słusznie) o metodologii ekonomii. Zwracam na ten fakt uwagę, gdyż niestety często spotkam się w literaturze dotyczącej problematyki społeczno-ekonomicznej z brakiem rozróżnienia metody badawczej od metodologii. Metodologia to teoria metod naukowych stosowanych w nauce (np. ekonomii), a metoda badawcza to pewien konkretny sposób realizacji procesu badawczego (wraz z przyjętymi założeniami metodologicznymi)². W pracach koncentrujących się na przeglądzie literatury, jest to szczególnie ważne, gdyż metodologia dotyczy raczej założeń teoretycznych będących punktem wyjścia rozważań, a metoda to sposób doboru badanej literatury, ocena zebranych tekstów pod względem teoretycznych przyjętych założeń oraz synteza i analiza uzyskanych wyników. Przepraszam, że sięgam do takich wyjaśnień, jednak jestem przekonana, że mogą one mieć znaczenie dla zrozumienia mojej oceny przez samego Doktoranta.

---

² Zob. m. in.: J. Such, *Wstęp do metodologii ogólnej nauk*, Wyd. Naukowe UAM, Poznań 1972; M. Blaug, *Metodologia ekonomii*, PWN, Warszawa 1995.

Następny rozdział poświęcony jest polityce gospodarczej Richarda Nixona. Autor omawia koncepcję gradualizmu i jej wprowadzanie w praktykę gospodarczą oraz porażkę tej koncepcji w roku 1971. W okresie rządów Nixona, Friedman wielokrotnie krytykował Prezydenta, szczególnie za odejście od gradualizmu, o czym wspomina autor dysertacji. Szkoda, że autor rozprawy nie rozwinął interpretacji krytycznych uwag Friedmana, wyrażanych w owym czasie w jego publicystyce. Decyzje władz amerykańskich dotyczące polityki gospodarczej, a szczególnie polityki pieniężnej i fiskalnej podlegały licznym wahaniom, a Friedman był aktywnym komentatorem decyzji i ich skutków. W rezultacie rozdział kończy się dość ogólnym wnioskiem dotyczącym zmienności polityki gospodarczej USA bez uwzględnienia wpływu lub braku wpływu teorii Friedmana na recesję końca lat 70. XX wieku.

Kolejny rozdział stanowi podsumowanie wcześniejszych rozważań, jak również jest logiczną prezentacją wpływu Milтона Friedmana na poglądy i decyzje prezydentów oraz kandydatów na stanowisko prezydenta USA ze szczególnym uwzględnieniem wpływu na prezydenturę Ronalda Reagana i politykę gospodarczą określaną 'reaganomiką'. Historyczne wywody tej części pracy są bardzo rzetelnym opracowaniem działań administracji Regana w pierwszej połowie lat 80. XX wieku. Czytelnik dowiadyuje się o wielu istotnych faktach, które miały znaczenie dla sytuacji ekonomicznej Stanów Zjednoczonych. Jednak rola monetaryzmu oraz poglądów Friedmana w tym okresie omówione są stosunkowo marginalnie. Szkoda, bo znaczenie monetaryzmu w obu kadencjach Reagana było ważne i miało wpływ nie tylko na ten kraj, ale w latach 90. na odchodzące od gospodarki centralnie planowanej kraje byłego bloku wschodniego. Znaczenie reaganomiki, a konkretniej polityki podaźowej, której był zwolennikiem, miało istotne znaczenie dla rozwoju gospodarczego, a także zadecydowało o znacznym ograniczeniu w tej polityce ochrony miejsc pracy w USA oraz – co z punktu widzenia problemów XXI wieku ma niebywałe znaczenie – o ograniczeniu regulacji dotyczących ochrony środowiska. Zestawienie poglądów Friedmana i jego szkoły z konsekwencjami reaganomiki mogły być ciekawym uzupełnieniem historycznego wywodu dysertacji. Przecież w wyniku polityki Reagana nie tylko zmniejszono inflację i rozwinięto gospodarkę USA, ale także zwiększono dyscyplinę budżetową czy zmniejszono wydatki na biurokrację, co było zgodne z teorią Friedmana i służyło idei wolności gospodarczej, tak ważnej dla Noblisty.

Ostatnia część dysertacji – Podsumowanie i wnioski – to próba oceny polityki gospodarczej Nixona i Reagana z punktu widzenia szkoły monetaryzmu Milтона Friedmana. Autor formułuje swój wywód w sposób spójny, koncentrując się na głównych założeniach monetaryzmu. Argumentacja prowadzona jest w nawiązaniu do konkretnych faktów

historycznych, a nie rozważań samego Friedmana. Autor dysertacji odwołuje się raczej do wypowiedzi Friedmana, jakie wówczas formułował publicznie i jego oceny polityki Reagana, a nie do jego teorii. W kolejnym podrozdziale autor podsumowuje wpływ Friedmana na politykę Białego Domu za czasów Nixona. Dlaczego w kolejności najpierw Reagana, potem Nixona? Tego autor nie wyjaśnia. Choć zaprezentowany logiczny wywód pozwala stwierdzić, że wpływ ten był na tego drugiego po prostu mniejszy.

W swoich wywodach Doktorant prezentuje swoją szeroką wiedzę historyczną oraz umiejętność wskazywania faktów, które stanowią ilustrację do omawianych zagadnień. Jest to szczególnie istotne, gdyż sam bohater dysertacji miał empiryczne podejście do budowania teorii ekonomii. Praca ma charakter historyczny i zapewne jest ważnym wkładem w zrozumienie wpływu szkół ekonomicznych na praktykę gospodarczą nie tylko w Stanach Zjednoczonych. Jednak brakuje w niej zaprezentowania w formie podsumowania elementów wspólnych i rozbieżnych pomiędzy praktyką polityki gospodarczej Nixona i Reagana z teorią Milтона Friedmana. Podejście Friedmana do badań empirycznych w ekonomii i ich zastosowanie w praktyce budowania polityki gospodarczej, zapewne nie tylko Nixona i Reagana, pełniło (być może pełni nadal) funkcję przewodnika po meandrach ekonomii jako nauki i gospodarki jako praktyki tej nauki.

4. Uwagi techniczne i językowe

Dysertacja jest napisana zrozumiałym językiem, co jest jej zaletą, gdyż stosunkowo łatwo się ją czyta. Jednak czasem zawiera potknięcia interpunkcyjne i literowe.

Nie zawsze autor dysertacji podaje źródła w odwołaniu do przywoływanych założeń czy twierdzeń. Pisząc np. o Friedmanowskiej sugestii dotyczącej zwiększenia transferów socjalnych, nie podaje w jakiej publikacji można to znaleźć (s. 25, s. 39). Z punktu widzenia omawianej koncepcji jest to niezwykle istotne.

Jak w każdej dysertacji i tutaj znajdują się potknięcia językowe, np. na stronie 95 autor pisząc o polityce gospodarczej zapomniał litery 'i', a pisze o rozczarowaniu tą polityką prowadzoną „tuż, przed i w trakcie” wybuchu kryzysu. Potknięć literowych jest więcej, na szczęście nie decydują o zrozumieniu wywodu autora. Podobnie z pewnymi drobnymi błędami stylistycznymi i interpunkcyjnymi.

Praca jest wydrukowana w układzie małych marginesów oraz często ciągłym tekstem (bez akapitów), co nie jest przyjazne dla oka czytającego.

Owe drobne uwagi techniczne nie mają znaczenia dla wartości merytorycznej recenzowanej dysertacji.

5. Podsumowanie i wnioski

Końcowe wnioski sformuję według standardów, jakie praca doktorska powinna spełnić. Choć mam świadomość, że mogą się one różnić w zależności od regulaminów i oczekiwań uczelni.

a. Wybór i oryginalność problemu badawczego oceniam wysoko, gdyż autor sięga do istotnych zagadnień, które mają znaczenie dla poznania i zrozumienia decyzji politycznych dotyczących gospodarki.

b. Cele badawcze i hipotezy – główna i pomocnicze - są opracowane poprawnie. Choć stosowany skrót myślowy w jednej z hipotez typu: „ciążą przez dłuższy czas”, nie jest w pracy wystarczająco dokładnie wyjaśniony (3 hipoteza pomocnicza).

c. Struktura pracy jest spójna, wywód o charakterze historycznym jest logicznie uporządkowany. Należy zaznaczyć, że część, którą można określić jako teoretyczną (rozdział 1, 2 dotyczące życia i teorii Milтона Friedmana) jest nieco dłuższa niż druga, którą można nazwać empiryczną. Wynika to zapewne z faktu szczegółowego przedstawienia teorii będącej podstawą analitycznych dociekań autora.

d. Wybór metod i technik badawczych jest poprawny, choć omówienie tych metod jest nieco skrótowe. Podstawową metodą jest oczywiście przegląd literatury oraz jej analiza, ale autor nie wskazał kryteriów doboru literatury, kryteriów analizy czy krytycznego podejścia do zebranego materiału. Przegląd literatury powinien być dokonany według przyjętych standardów, których autor nie wyjaśnia. Brakuje więc, np. krytycznej oceny zebranej literatury. Jak wskazywałam wcześniej brak jest odniesień do polskich badaczy zagadnienia. Jeśli tylko autor kierował się innymi kryteriami w doborze literatury, które sprawiły, że prace polskie nie były brane pod uwagę, to niezbyt jasno proces analizy i przeglądu literatury wyjaśnił.

e. Wartość merytoryczna pracy jest wysoka. Autor udowadnia znajomość historii myśli ekonomicznej, swoją wiedzę historyczną oraz wiedzę politologiczną. Owe trzy filary są podstawą rozważań, bez których próba zdefiniowania wpływu szkół ekonomicznych na politykę gospodarczą nie mogłaby mieć miejsca.

f. Pod względem formalnym praca napisana poprawnie, choć znaleźć w niej można potknięcia stylistyczne, interpunkcyjne, literówki itp. Nie mniej owe potknięcia nie mają wpływu na odbiór przekazywanych rozważań.

g. Autor omawia i analizuje wskazany przez siebie problem w sposób bardzo uporządkowany i metodyczny, co przyczynia się do jasności toczonego wywodu.

h. Autor sięgnął do poprawnych źródeł, choć w zbyt małym stopniu skorzystał z polskiej literatury podejmującej zagadnienia wpływu myśli ekonomicznej na politykę gospodarczą, nie tylko USA. Autor w doborze literatury kierował się przede wszystkim literaturą amerykańską, co oczywiście nie dziwi. Uwzględnił bogate źródła publicystyczne, co w pracy podejmującej analizę empirii jest bardzo istotne, tym bardziej, że Friedman nie stronił od publicystyki.

i. Znaczenie aplikacyjne rozważań jest istotne, choć autor tego zagadnienia nie rozważa. Być może wpływ szkoły monetaryzmu i keynesizmu na politykę gospodarczą innych krajów będzie kolejnym krokiem w historycznych badaniach autora dysertacji. W podsumowaniu Doktorant dość ogólnie odnosi się do hipotezy głównej swej pracy, co sprawia, że chęć znalezienia związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy sytuacją gospodarczą kraju a wdrażanymi pod wpływem szkół ekonomicznych politykami gospodarczymi jest dowiedziony stosunkowo ogólnie, bez wskazania konkretnego modelu czy mapy zależności.

j. Praca napisana poprawnie, poprawnym językiem w sposób zwięzły i zrozumiały.

k. Najważniejszą zaletą pracy jest faktograficzne podejście do analizowanego zagadnienia, co jest zgodne z metodologią Friedmana, który uważał, że nauka, a szczególnie ekonomia, jest ściśle powiązana z kontekstem społecznym, politycznym i instytucjonalnym. I takie zależności autor w pracy stara się pokazywać i udowadniać.

l. Najsłabszą stroną pracy jest część poświęcona metodologii zrealizowanych badań literaturowych, co zostało podkreślone wcześniej.

Poczynione w recenzji uwagi krytyczne, dotyczące warstwy merytorycznej, redakcyjnej i językowej, nie wpływają na pozytywną końcową ocenę pracy, jak i kompetencje zawodowe Autora. Dlatego też uważam, że przedłożona rozprawa Pana Macieja Kietlińskiego spełnia w stopniu zadawalającym wymogi stawiane w naszym systemie akademickim pracom doktorskim. W związku z tym wnoszę o dopuszczenie Doktoranta do publicznej jej obrony.

Michałszyński

Katowice, 16.03.2023